

Gabriel Galmés, ironia, grapa i talent

Aquest 2011 fa deu anys de la mort de Gabriel Galmés. Des del 1986 i fins al 2001 l'autor manacorí va publicar un llibre de contes i quatre novel·les en què l'humor va de bracet de l'anàlisi social, precisa i esvalotada. Quaderns Crema ha editat una selecció dels seus millors articles

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

El primer que es descobreix llegint algun dels cinc llibres de ficció de Gabriel Galmés (Manacor, 1962–2001) és l'extraordinària precisió de la seva prosa. Poc després es comença a parar atenció als matisos humorístics amb què decora algunes frases, valoracions ínfimes però determinants en la construcció dels seus personatges, que viuen a Manacor però tenen les antenes desplegades cap al món. Perquè tot llisqui amb una mica més de fluïdesa, els personatges galmesians afegeixen unes gotes de conyac al cafè o demanen un vodka amb taronjada.

“La literatura serveix per passar-s'ho bé. Per passar-s'ho bé. Per passar-s'ho bé”, reiterava en una entrevista a *Lletra de canvi* l'any 1990, quan ja havia publicat el recull de contes *Parfait amour* (1986) i la novel·la *El rei de la casa* (1988). “El perfil ideal de l'escriptor –continuava– és el d'aquell que té qualitat estètica i conceptual, autor d'una obra llegible. I, personalment, que mantingui la independència i procuri no apuntar-se als primers que arriben, i que no tenguin la idea estranya de fer-se milionari venent tot el que pensa. I, ja que hi estem posats, que no es cregui ésser el bon Jesús”.

Les afinitats literàries de Galmés es concentraven en bona part al Regne Unit. Les intrigues rocambolesques de l'institut de Manacor, es-

cenari memorable d'*El rei de la casa*, remetent a les paròdies universitàries de Kingsley Amis i a les peripècies londinenques de *La caiguda del museu britànic*, de David Lodge. El pes de la família a *La vida perdurable* (1992) pot recordar la sofisticació inquietant de l'Evelyn Waugh menys pirotècnic, el de, possem per cas, *Un grapat de pols*. Titus Palmer, que apareix a *El rei de la casa* i *Una cara manllevada* (2000), és una d'aquelles creacions estripades i tendres que no hauria acabat de desentonar en una novel·la de Tom Sharpe o de P.G. Wodehouse. *El rei de la selva* (1996) és una novel·la d'amor –com podria ser-ho *Alta fidelitat*, de Nick Hornby– en què apareixen bars, consellers de Cultura, rockers, alta cuina, artistes i referències a Julio Iglesias, Engelbert Humperdinck i la veu de Frank Sinatra: tot això sense que el lector hagi de moure's de la *metròpoli* de Manacor. “És una ciutat d'un estil inimitable i de mal definir –explicava Galmés l'any 1990–; el que em reporta no és més que el que ocorre a tothom amb el seu poble: que com que és d'allà, el coneix. Però el gust de passar per carrers coneguts pot mudar-se en la necessitat d'un canvi d'aires, sense per això haver-se de plantejar cap relació amor-odi ni cap sentiment nacional ni cap depressió, ni res de res”. Galmés va

01
GABRIEL GALMÉS, REI DE LA SELVA

02
AMB JAUME VALLCORBA I QUIM MONZÓ PRESENTANT NOVEL·LA

03
L'ANY 1979 AJUDANT ELS BOMBERS DE MANACOR

04
UN FUTUR ESCRIPTOR I EL SEU TRICICLE

05
GALMÉS I LES LECTURES ADOLESCENTS

néixer a Manacor “el 29 de març del 62, com tothom” i, després d'estudiar filologia anglesa a la Universitat de Barcelona, va treballar en instituts de Palma, Melilla i, finalment, del seu poble natal, on feia de professor d'anglès al mateix temps que treballava en alguns dels seus llibres de ficció i escrivia articles per al *Diari de Barcelona*, l'*Avui*, *El País*, el *Diario de Mallorca* i la publicació illenca del *7setmanari*, en què Galmés va publicar textos amb una llibertat temàtica i estilística considerable, a mig camí de la crònica crítica i de la ficció escabellada.

David Castillo ha seleccionat gairebé un centenar d'articles de Galmés publicats entre l'any 1990 i el 2001. *Vull una estàtua eqüestre* mostra l'humor més gruixut de l'escriptor, que treu el cap sense vergonya en la majoria d'articles del *7setmanari*. La ductilitat estilística i la varietat de registres són dos dels punts forts de l'antologia. L'any 1996, el casament de Rociño dona lloc a tota mena de digressions sobre la indumentària que cal dur i el present que cal fer als nuvis: després de desestimar propostes com un paner de figures, un rellotge i un cap de setmana a un hotel de *Calas* els personatges es plantegen seriosament obsequiar Rociño amb un “calendari de ses coves”, “ossos salats de ses matances” i “un pastel de

a

llegim

34-35

- Entrevista a Gabi Martínez, perseguidor d'un ieti literari
- Rafel Bernabeu debuta amb una novel·la hilarant

36-37

- Marta Pessarrodona recomana l'últim assaig de Rüdiger Safranski
- Uwe Tellkamp, o la gran novel·la alemanya

02

Una còpia simple, autèntica o certificada?

SIMONA ŠKRABEC

L'any passat es va poder veure una pel·lícula d'Abbas Kiarostami en la qual Juliette Binoche es deixava conduir pels paratges de la Toscana. Després de parar per fer un cafè i dinar, al vespre arriba a un hotel per passar-hi la nit, en companyia d'un home completament desconegut. La pel·lícula provoca una estranya inquietud perquè mostra que allò que ja havies viscut es podria repetir com una còpia exacta. Si la certesa d'una llar trontolla, el dubte s'apodera de tot.

Davant del recull d'articles que va publicar Gabriel Galmés durant la dècada dels 90 m'assalta, en canvi, una sensació de complicitat. I és ben estrany, perquè el 1990, quan aquestes cròniques començaven a sortir al *Diari de Barcelona* i al *7Setmanari*, jo acabava d'arribar a Catalunya. Els protagonistes de la revista *Hola* d'aleshores, que sovint són objecte dels comentaris de Galmés, jo els confonia amb facilitat. Rociño i Ana Obregón se'm barrejaven amb les cares dels polítics i membres de la reialesa. I a més, tampoc no he estat mai a Manacor. ¿Com és possible que tot i aquest desconeixement senti cap mena de complicitat?

L'equació no la podem resoldre amb el tòpic que m'hi reconec perquè tots els pobles petits s'assemblen. Qualsevol escola té una composició semblant: hi ha el noi llest i la noieta rossa, el tonto i la lletja. En aquest cas, però, la recepta no és tan simple. El mèrit de Galmés no és només haver construït una mena de societat arquetípica amb uns reis que semblen extrets d'un conte, siguin de Tonga, de Tailàndia, d'Espanya o de la Xina, on s'anomenen modestament "presidents". Els polítics de torn, amb les seves petites o grans trampes que els permeten conservar el poder, actuen com uns caràcters intem-

porals, incombustibles. Els comentaris de la primera legislatura d'Aznar fan estremir perquè sembla ben bé que hem quedat atrapat en un cercle d'etern retorn.

La complicitat que sento envers la mirada de Galmés té encara una altra raó: "Em vaig fer humorista a causa de la meua poca fe en l'experiència humana", escriu l'abril del 1999, i afegeix que havia desenvolupat la seva actitud contestatària per poder lluitar contra totes "les conviccions excloents". Kiarostami, el director de *Còpia certificada*, mostra com una parella improvisada repeteix un dia a la campanya per imitar el seu propi passat. ¿Es per això que el títol de la pel·lícula pretén exhibir un certificat d'autenticitat? Galmés, però, no va esperar mai que cap autoritat legitimés la seva visió. El seu Manacor és una còpia simple d'allò que ell va viure, però una còpia feta amb la fe que nosaltres, els lectors, l'autenticariem i li donaríem crèdit.

L'autor demana amb insistència en les seves columnes que se li faci una estàtua eqüestre a Manacor. David Castillo, que signa l'edició d'aquest recull, proposa que considerem Galmés "el nostre Cid particular". Sí, a mi em resulta fàcil la identificació en la mirada d'algué que conscientment socava els fonaments de tota exclusió i lluita amb la ploma per protegir el món davant l'estupidesa i "la confortable facilitat de moviments que proporcionen la ignorància i la desmemòria". Però la divertida petició d'un monument pòstum té una cara amarga. Com si rere d'aquestes paraules de bufó somrient ja se sentís la premonició d'una mort prematura. Galmés era un cronista temerari que jugava a tot risc, sense precaucions d'evitar "els morros de les autoritats, que se solen traduir en accions molt desagradables". La seva grandesa és la gosadia de qui no espera obtenir res a canvi. ♦♦

04

05

PERE A. MAS

pobre". Uns mesos després, Galmés es fa ressò de la visita del president de la Xina a Manacor: "El motiu que va fer que vengués aquest home, tothom el sap. Aprofitant que havia d'anar a pentinar-se a Madrid -tots heu vist les fotos- va passar per Manacor. Per què? Fàcil: perquè pateix de trencadura i va anar a s'Hort d'es Correu a passar pel vimer. Els que hi eren ho conten gros, tenint en compte que els que passen per les branques miraculoses d'aquell arbre hi han de passar en pèl". L'any 1997, Galmés s'imaginava convertit en rei de les Espanyes: "Si jo fos rei em comprometria a anar per la vida amb carrossa, amb corona i erminis diversos. Duria un ceptre de bon de veres, d'aquests que duen un puny tancat amb el dit índex estirat, com els que usen els reis de les il·lustracions dels contes infantils. Però, estret i ben estret dins el puny, hi hauria un cor tremendament simbòlic".

En un número considerable d'articles, Galmés demanava una estàtua eqüestre a la plaça de sa Bassa de Manacor. Tot i que va arribar a aconseguir que se'n fes un prototip de cartó -un homenatge divertit-, ara que fa deu anys de la seva mort el millor homenatge que se li pot fer és agafar un dels seus llibres, obrir-lo i començar a llegir. Us ho passareu bé. Molt i molt bé, de fet. ♦♦

"FULLEJÀ AMB FÀSTIC LES PÀGINES SETINADES QUE LI NARRAVEN CONFIDENCIALMENT LES INTIMITATS DE TOREROS I CUPLETISTES"
El rei de la casa

"LA CULTURA DEL VIDEOCLIP ÉS L'EXPRESSIÓ MÀXIMA DE LA COMBINACIÓ ENTRE ENTRETENIMENT I QUALITAT ARTÍSTICA QUE HA DONAT AQUEST SEGLE"
Una cara manllevada

"ARA FARAN UNA ESTÀTUA AL REI JAUME II, QUE NO L'HA DEMANADA MAI. JO, QUE FA SEGLES QUE LA SOL·LICIT, HAURÉ D'ESPERAR L'ANY 2350, ANY AMUNT ANY AVALL"
Vull una estàtua eqüestre

GALMÉS SIGNANT UNA DE LES SEVES NOVEL·LES IRÒNIQUES

VULL UNA ESTÀTUA EQÜESTRE
GABRIEL GALMÉS
QUADERNS CREMA
344 PÀG./20€